

Boekmanstichting

Geadviseerd subsidiebedrag: € 1.770.400

Gevraagd subsidiebedrag: € 1.770.400

Over de instelling

Boekmanstichting, bovensectorale ondersteunende instellingen, onderzoek en statistiek, Amsterdam

De Boekmanstichting positioneert zich als onafhankelijk kenniscentrum voor kunst, cultuur en beleid in Nederland. Ze verzamelt, analyseert en verspreidt kennis en informatie in diverse formats, zowel online als op fysieke locatie(s). De Boekmanstichting stelt zich ten doel beleid, onderzoek en de culturele praktijk beter op elkaar af te stemmen door een brede kennisbasis te bieden. Daarnaast onderzoekt ze de (maatschappelijke) betekenis van kunst en cultuur. Dit doet ze door thema's te signaleren en kennis te ontwikkelen en te delen. Voorts stimuleert de Boekmanstichting de meningsvorming met onder meer publicaties en programma's. De instrumenten die zij hiervoor heeft ontwikkeld zijn een online toegankelijke cultuurmonitor, waarin actuele data over de culturele en creatieve sector worden verzameld, een meerjarige kennisagenda, een kennisbank, het tijdschrift *Boekman*, programma's en (thema)publicaties. De instelling werkt samen met belanghebbenden uit de culturele en creatieve sector en zoekt daarbij naar meerstemmigheid. Ze kiest daarom voor een strategie van samenwerking, cocreatie en dialoog met de doelgroep. Deze bestaat blijkens het activiteitenplan uit iedereen die zich vakmatig of uit interesse bezighoudt met kunst, cultuur en beleid.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.52 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur (hierna: raad) adviseert de Boekmanstichting een subsidiebedrag toe te kennen van € 1.770.400.

De raad adviseert aan de subsidieverlening de voorwaarde te verbinden dat de instelling voor 1 november 2024 een verklaring inlevert waaruit blijkt dat zij zich per 1 januari 2025 aansluit bij een collectieve afspraak over eerlijke beloning of een honoreringsrichtlijn.

Beoordeling

Inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

In de afgelopen subsidieperiode heeft de Boekmanstichting zich gericht op de doorontwikkeling van de cultuurmonitor, het tijdschrift en de (online) kennisbank. De instelling vermeldt dat realisatie van de kennisagenda is achtergebleven. De raad vindt dit teleurstellend. De Cultuurmonitor is wel conform planning tot stand gebracht. Het is het enige breed georiënteerde platform voor data over cultuur. Het dashboard is inzichtelijk, evenals de datapresentatie en de uitgelichte thema's.

De kernactiviteiten van de Boekmanstichting passen bij haar missie en visie. Ten behoeve van kennisontwikkeling wil de Boekmanstichting haar signalerende rol blijven vervullen. Hiervoor richt zij zich op analyse, het voeren van gesprekken en monitoring van ontwikkelingen. Daarnaast neemt zij zich voor eigen onderzoek te combineren met data die door andere instanties zijn verzameld.

De Boekmanstichting werkt intensief samen met verschillende toeleveranciers van data, zoals het CBS, brancheorganisaties en collega-instellingen. Omdat de dataverzamelingen afkomstig zijn van verschillende instanties zijn ze niet gelijkwaardig, waardoor er geen goede vergelijkingen te maken zijn. De raad verwacht daarom van de Boekmanstichting dat zij kritisch reflecteert op de gebruikte dataverzamelingen en de methoden waarmee deze tot stand zijn gekomen. Dit ook vanuit het besef dat data niet neutraal zijn en vanuit een bepaald perspectief iets in beeld brengen.

De raad ziet dat de Boekmanstichting, nu de Cultuurmonitor staat en verder kan worden doorontwikkeld, in een volgende fase van haar ontwikkeling is gekomen. Een volgende stap kan worden gezet met het formuleren van de kennisagenda. De Boekmanstichting heeft hierin een dubbele rol; enerzijds de sector volgend, anderzijds agendabepalend. De Boekmanstichting treedt in overleg met de sector en andere kennisinstututen. De raad zou graag zien dat de Boekmanstichting hier ook de hogescholen bij betreft.

In het verlengde van bovenstaande oproep om kritisch te reflecteren op de gebruikte dataverzamelingen, moet de Boekmanstichting proberen te expliciteren hoe de benodigde kennis en data ten behoeve van de kennisagenda worden vergaard. Met deze opgave in gedachten wijst de raad erop dat het essentieel is voor het werk van de Boekmanstichting om onderzoekers en methodologen aan zich te binden. De raad vindt het van belang dat de Boekmanstichting haar methode(s) samen met de onderzoekers regelmatig evalueert en op basis daarvan aanpast of bijstuurt. Een cyclische evaluatie zou onderdeel van de methodologische kwaliteitszorg moeten zijn.

In 2023 heeft de Boekmanstichting een publieksonderzoek laten uitvoeren. Hieruit kwam volgens haar naar voren dat zij door het veld wordt gewaardeerd vanwege haar onafhankelijkheid, betrouwbaarheid en deskundigheid, maar dat zij tegelijk als afstandelijk en terughoudend wordt ervaren. Naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek heeft de Boekmanstichting zich voorgenomen meer op maat te communiceren met de belanghebbenden in de sector. De raad ziet dit graag verder onderbouwd, in verbinding met concrete doelstellingen. Hij vindt dat de Boekmanstichting haar zichtbaarheid zou kunnen verbeteren ten behoeve van de verbinding met een nieuwe en jonge doelgroep. De Boekmanstichting heeft immers de reputatie van een gezaghebbend instituut. Om deze positie te behouden, is het van belang om voortdurend aan zichtbaarheid en toegankelijkheid te werken.

Het activiteitenplan is degelijk, maar de raad vindt dat daarin meer had mogen doorklinken wat de waarde van cultuur is in een tijdperk van geopolitieke onrust en maatschappelijke polarisatie. De Boekmanstichting presenteert zich graag als een neutraal en betrouwbaar kennisinstituut, maar wat de raad betreft kan de Boekmanstichting zonder die reputatie te schaden juist heel goed urgente thema's signaleren en een actieve rol spelen in het voeren van alle partijen die zich, al dan niet namens de sector, in het publieke debat roeren. De Boekmanstichting benoemt wel in haar activiteitenplan dat ze deze functie als haar taak ziet, maar dit kan in de praktijk steviger worden neergezet.

In de subsidieperiode 2025 - 2028 streeft de Boekmanstichting ernaar haar activiteiten meerstemmiger en inclusiever te maken. Het activiteitenplan biedt echter weinig inzicht in de manier waarop zij dit doel wil bereiken. De raad zou graag zien dat de Boekmanstichting nieuwe doelgroepen ook betreft bij het bepalen van de strategie en de (onderzoeks)methode, met als doel de beoogde meerstemmigheid en inclusiviteit te bevorderen. Het goede voornemen om niet gehoorde doelgroepen te betrekken bij beleidsontwikkeling is echter (nog) niet zichtbaar in de samenstelling van de begeleidingscommissie die de Boekmanstichting adviseert bij het maken van keuzes. Het vinden, engageren en daadwerkelijk betrekken van niet eerder bereikte doelgroepen vraagt om een visie en een stappenplan. Van de Boekmanstichting mag een doordachte en gemotiveerde strategie worden verwacht om in samenspraak met andere (kennis)partners ook de minder geformaliseerde kennisdomeinen te ontsluiten. De Boekmanstichting kan hier ook de expertise van andere kennisinstellingen bij betrekken.

Daarnaast vraagt het voornemen om de inclusiviteit te vergroten en meerstemmigheid te bereiken om een nieuwe communicatiestrategie. Vanaf 2025 start de Boekmanstichting met 'communities of practice', waar

onderzoekers en professionals in participeren om theorie en praktijk met elkaar in verbinding te brengen. Op de agenda staan de arbeidsmarkt en de democratisering van cultuur. Dit voornemen biedt de kans om nieuwe samenwerkingen met universiteiten, hogescholen en professionals te starten.

Relevantie voor de doelgroep

Gedurende de coronapandemie bewees de Boekmanstichting haar relevantie voor de doelgroep en kwam haar eigen digitale transformatie in een stroomversnelling. De kennisbehoefte was in die periode groot en de Boekmanstichting verzamelde en ontsloot online relevante informatie voor de sector. Desondanks laten de bezoekerscijfers van haar online producten een daling zien. Hier heeft de Boekmanstichting het in de coronaperiode gewonnen publiek niet weten te behouden. Het voornemen om in de komende subsidieperiode meer in te zetten op communicatie is in het licht van het afnemende gebruik van de website noodzakelijk om de kennisproducten van de Boekmanstichting beter te promoten en een nieuwe generatie en nieuwe doelgroepen aan te trekken.

Hiervoor gebruikt de instelling haar nieuwsbrief en LinkedIn. Ze onderzoekt door middel van een enquête wat (potentiële) abonnees van het tijdschrift *Boekman* belangrijk nieuws vinden. Ze bedient diverse doelgroepen, zoals onderzoekers die geïnteresseerd zijn in langlopend onderzoek en beleidsmakers die vaak snel data willen vinden. De Boekmanstichting realiseert zich dat er nog een grote groep is die niet wordt bereikt. Via LinkedIn groeit het bereik.

Daarnaast gaat de Boekmanstichting in de komende subsidieperiode door op de ingeslagen weg met cultuurbeoefenaars die een inhoudelijke bijdrage leveren aan bijvoorbeeld haar podcasts. Hierin ziet zij een goede gelegenheid om thema's uit de informele cultuur te agenderen.

De Boekmanstichting gaat haar diensten meer inclusief maken, onder meer door middel van ondertiteling, vertalingen van online informatie, het volgen van cursussen en de samenwerking met een specialist op het gebied van diversiteit en inclusie. Ook gaat zij de toegankelijkheid van de Cultuurmonitor vergroten. De raad verwacht dat de Boekmanstichting haar zichtbaarheid en relevantie vergroot via eigentijdse communicatiekanalen.

Wendbaarheid

De Boekmanstichting bestaat zestig jaar en kent een lange traditie van kennisvergaring en kennisdeling. Ze evolueerde in de achterliggende periode mee met de veranderende omstandigheden en behoeften van het veld. De aard en de functie van de organisatie maakt dat ze voor een deel van de werkzaamheden, zoals langlopende onderzoeken, niet zo wendbaar

is. De instelling is voor input afhankelijk van andere data verzamelende instellingen en organisaties, zoals het CBS.

Het is een grote opgave om de heterogene informatie en data met elkaar in verband te brengen. De invloed die de Boekmanstichting kan uitoefenen op de dataverzameling is bovendien beperkt. Deze problematiek is niet nieuw, maar komt terugkerend ter sprake wanneer data over bepaalde ontwikkelingen ontbreken.

Om wendbaarder te zijn, hanteert de Boekmanstichting een werkwijze waarmee zij, in dialoog met de sector, kan inspelen op actuele ontwikkelingen en kennisbehoeften in het veld. De vierjaarlijkse themaverkenningen onder de titel 'Boekman Extra' zijn een geslaagde uiting van die werkwijze. Deze verkenningen bieden achtergrondkennis bij actuele discussies in het veld. Daarnaast werkt de Boekmanstichting met een cyclische vorm van kennisvergaring, -uitwisseling en -productie, wat goede pijlers zijn voor wendbaarheid. Zo speelt de Boekmanstichting in op de actualiteit.

De Boekmanstichting noemt in haar activiteitenplan nadrukkelijk de ontwikkeling van AI als trend waarop ingespeeld dient te worden in de komende subsidieperiode. Andere instellingen, ook bovensectoraal ondersteunende, signaleren de noodzaak om de mogelijkheden en consequenties van AI voor de culturele sector systematisch te verkennen eveneens. Hier ligt samenwerking en aansluiting bij andere partijen in de sector voor de hand.

Bedrijfsmatige gezondheid

Op basis van de kengetallen (liquiditeit, solvabiliteit en weerstandsvermogen) in de jaarrekening 2022 constateert de raad dat de instelling financieel gezond is. In vergelijking met de afgelopen subsidieperiode stijgen de uitgaven aan personeel en aan onderzoek en ondersteuning van de sector. De Boekmanstichting behaalt jaarlijks een positief resultaat. Eigen inkomsten worden vooral gehaald uit de abonnementen van het tijdschrift *Boekman*, verhuur van eigen ruimtes en uit onderzoek dat in opdracht wordt verricht.

De Boekmanstichting heeft 14,3 fte personeel in vaste dienst en 0,8 fte in tijdelijke dienst. De instelling gaat in haar aanvraag voldoende in op het beleid rond sociale veiligheid op de werkvloer. Dit borgt ze door een onafhankelijke vertrouwenspersoon en de naleving van het Gedragsprotocol Sociale Veiligheid.

De Boekmanstichting is niet aangesloten bij een cao of een honoreringsrichtlijn. De raad wijst erop dat voor de start van de

subsidieperiode 2025 - 2028 aansluiting bij een cao of honoreringsrichtlijn gerealiseerd dient te zijn.

De Boekmanstichting streeft ernaar om de diversiteit in het personeelsbestand en de raad van toezicht te bevorderen. De instelling beschrijft uitgebreid hoe ze de Code Diversiteit & Inclusie toepast en maakt het aannemelijk dat het beschreven beleid in de praktijk ook uitgevoerd wordt of gaat worden.

In het activiteitenplan schenkt de Boekmanstichting voldoende aandacht aan de principes van de Governance Code Cultuur.

Geografische spreiding in relatie tot de opdracht

De Boekmanstichting is gevestigd in Amsterdam. Ze organiseert jaarlijks enkele bijeenkomsten en evenementen elders in Nederland. Ze heeft een landelijke werking, omdat verreweg de meeste informatie die zij produceert online beschikbaar is, zoals de Cultuurmonitor en de kennisbank. Ook artikelen uit het tijdschrift *Boekman* worden na verloop van tijd online beschikbaar gesteld. De Boekmanstichting ondersteunt regio's bij het inrichten van regionale monitors. Zo ontwikkelde ze in 2022 met Atlas Research een set van circa zeventig indicatoren die voor alle provincies op dezelfde manier zijn verzameld en vergelijkbaar zijn gemaakt. Op basis daarvan helpt ze regionale overheden met het maken van hun eigen, op hun situatie toegesneden cultuurmonitor.

De Boekmanstichting onderhoudt weliswaar veel institutionele contacten in internationale, met name Europese netwerken, maar schenkt hier weinig aandacht aan in haar uitingen. De raad ziet graag dat de internationale oriëntatie doorklinkt in alle activiteiten van de Boekmanstichting en in de kennisagenda. In het activiteitenplan benoemt de Boekmanstichting betrokkenheid bij Caribisch Nederland. De raad ziet graag dat de Boekmanstichting hiervoor meer beleid ontwikkelt.